

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БАЛАНСУ ІНТЕРЕСІВ КРИМІНАЛЬНОГО СУДОЧИНСТВА ТА ГАРАНТІЙ АДВОКАТСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ: МЕЖІ ДОПУСТИМОГО ВТРУЧАННЯ ТА ОЦІНКА ЗДОБУТИХ ДОКАЗІВ

ENSURING THE BALANCE OF INTERESTS IN CRIMINAL JUDICIAL PROCEEDINGS AND GUARANTEES FOR LAWYER ACTIVITIES: LIMITS OF PERMISSIBLE INTERFERENCE AND ASSESSMENT OF OBTAINED EVIDENCE

Бабіков О.П., д.ю.н.,
професор кафедри кримінального права та процесу
Державний університет «Київський авіаційний інститут»,
керуючий партнер
АО «DEFENSORES»

Автором статті, на підставі аналізу практики ЄСПЛ, нормативних актів ЄС у сфері забезпечення гарантій адвокатської діяльності досліджено наявні та перспективні правові засоби у цій сфері та здійснено порівняння з механізмами, створеними для забезпечення гарантій адвокатської діяльності в Україні.

Встановлено, що дотримання гарантій адвокатської діяльності, і насамперед у сфері адвокатської таємниці, забезпечення балансу між інтересами захисту та сторони обвинувачення у сфері використання інформації та документів, які містять адвокатську таємницю, тиск на адвокатів, безпідставне проведення обшуків за місцем здійснення їх діяльності та проживання, вилучення документів та електронних засобів, що містять інформацію з адвокатських дос'є, ототожнення адвоката та його клієнта, залишаються проблемними питаннями не лише для адвокатів України, а й країн ЄС.

При цьому, протягом останніх років державними органами та громадськими організаціями, правниками країн ЄС активізовано діяльність, спрямовано на розробку нових та вдосконалення чинних механізмів забезпечення гарантій адвокатської діяльності. В основу таких механізмів покладено рішення ЄСПЛ, в яких досліджувалися питання гарантій адвокатської діяльності, таємниці спілкування адвокатів з клієнтами, умови, за яких втручання у таке спілкування визнано допустимими.

Законодавство України попри наявність значної кількості декларативних норм, спрямованих на забезпечення гарантій адвокатської діяльності, є неоднозначним, суперечливим і допускає можливість істотного звуження запроваджених гарантій в інтересах сторони обвинувачення.

Потреба у захисті професії адвоката, забезпечення верховенства права, доступу до правосуддя та захисту прав людини і основоположних свобод, подолання загроз незалежній адвокатській діяльності, що можуть виражатися в нападах, погрозах, переслідуваннях, залякуваннях, неправомірних перешкоджаннях та втручаннях в діяльність адвоката привертає велику увагу, викликає широке обговорення та відгук у колі правників.

З урахуванням тенденцій правотворчої діяльності ЄС, практики ЄСПЛ та судової практики України визначено ключові проблеми правового регулювання у цій сфері та запропоновано шляхи їх вирішення.

Ключові слова: адвокатська таємниця, кримінальне провадження, слідчі дії, негласні слідчі (розшукові) дії, досудове розслідування, допустимість доказів, практика ЄСПЛ.

The author of the article, based on the analysis of the practice of the ECHR, EU regulations in the field of ensuring guarantees of legal activity, investigated existing and promising legal means in this area and compared them with the mechanisms created to ensure guarantees of legal activity in Ukraine.

It was established that compliance with the guarantees of legal activity, and primarily in the field of legal secrecy, ensuring a balance between the interests of the defense and the prosecution in the field of using information and documents containing legal secrecy, pressure on lawyers, groundless searches at the place of their activity and residence, seizure of documents and electronic means containing information from legal files, identification of a lawyer and his client, remain problematic issues not only for lawyers in Ukraine, but also for EU countries.

At the same time, in recent years, state bodies and public organizations, lawyers of EU countries have intensified their activities aimed at developing new and improving existing mechanisms for ensuring guarantees of legal activity. The basis of such mechanisms is the decision of the ECHR, which examined the issues of guarantees of legal practice, the secrecy of communication between lawyers and clients, and the conditions under which interference in such communication is recognized as permissible.

The legislation of Ukraine, despite the presence of a significant number of declarative norms aimed at ensuring guarantees of legal practice, is ambiguous, contradictory and allows for the possibility of a significant narrowing of the introduced guarantees in the interests of the prosecution.

The need to protect the legal profession, ensure the rule of law, access to justice and the protection of human rights and fundamental freedoms, overcome threats to independent legal practice, which may be expressed in attacks, threats, persecution, intimidation, unlawful obstruction and interference in the activities of a lawyer, attracts great attention, causes wide discussion and response among lawyers.

Taking into account the trends in EU lawmaking, the practice of the ECHR and the judicial practice of Ukraine, key problems of legal regulation in this area have been identified and ways to solve them have been proposed.

Key words: attorney-client privilege, criminal proceedings, investigative actions, covert investigative (search) actions, pre-trial investigation, admissibility of evidence, ECHR practice.

Постановка проблеми. Всупереч визнанню в країнах ЄС та України фундаментальної ролі адвокатів та їх професійних асоціацій у підтримці верховенства права, забезпеченні доступу до правосуддя та захисту прав людини і основоположних свобод, адвокати все частіше піддаються нападам, погрозам, переслідуванням і залякуванням через свою професійну діяльність, а також неправомірному перешкоджанню або втручанням у здійснення їхньої законної професійної діяльності [1].

В Україні, на сьогодні, за визначенням органів адвокатського самоврядування, порушення прав адвокатів та гарантій адвокатської діяльності, набули ознак системного характеру і такі порушення притаманні всім регіонам України [2].

На актуальність проблеми вказує й те, що посилення захисту професії адвоката і права здійснювати цю професію незалежно і без дискримінації, неправомірних перешкод або втручання, а також без нападів, погроз, переслідувань або залякувань, розроблення відповід-

ного правового механізму, здатного ефективно забезпечити такий захист, визначено основною метою Конвенції Ради Європи про захист професії адвоката СМ(2024)191-add1final від 12 березня 2025 року, до якої Україна планує приєднатися.

Законодавство України в цій сфері також підлягає вдосконаленню, з використанням основних засад та механізмів, що пропонуються у згадуваній конвенції.

Метою статті є дослідження актуальних проблем у сфері забезпечення балансу інтересів кримінального судочинства та прав і свобод людини, гарантій адвокатської діяльності, визначення шляхів їх вирішення та вдосконалення вітчизняного законодавства з урахуванням основних тенденцій врегулювання аналогічних проблем в законодавстві країн ЄС.

Аналіз наукових досліджень, публікацій та виклад основного матеріалу. Дослідження питань, пов'язаних із забезпеченням гарантій адвокатської діяльності в Україні залишається актуальним, є предметом не лише наукових досліджень, а й об'єктом моніторингу міжнародних організацій, навчальних та науково-практичних заходів. В публікаціях Циганок Ю.В., Гончарова М.С. гарантії адвокатської діяльності розглянуто з урахуванням умов воєнного стану [3], Заборовським В.В. досліджувалися аспекти конфіденційного спілкування адвоката зі своїм клієнтом [4], Козловим О.О. організаційно-правові засади реалізації гарантій адвокатської діяльності та питання нормативно-правового забезпечення реформування адвокатури з урахуванням досвіду ЄС. Питанням вдосконалення напрямів реформування адвокатури, взаємодії органів адвокатури з державними органами та установами та порівняння таких засад на підставі аналізу правового регулювання в ЄС та інших країнах світу, присвятив свою дисертацію Коваль О.О. [5].

В національному у законодавстві основи гарантій адвокатської діяльності сформульовано в низці статей Конституції України [6], зокрема встановлено, що засади організації та діяльності адвокатури визначаються виключно законами України (п. 14 ч. 1 ст. 92); участь адвокатів України у формуванні Вищої ради правосуддя (ч. 1 ст. 131); гарантовано незалежність адвокатури (ст. 131-2).

У ст. 23 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» [7] деталізовано гарантії адвокатської діяльності, і визначено, що вони полягають насамперед в: забороні будь-якого втручання і перешкоди здійсненню адвокатської діяльності (п. 1); забороні вимагати відомості що становлять адвокатську таємницю та допиту з приводу адвокатської таємниці за відсутності відповідного дозволу особи, яка її довірила (п. 2); встановлено особливий порядок звернення до суду з клопотанням про проведення стосовно адвоката оперативно-розшукових заходів чи слідчих дій (п. 3); забороні проведення огляду, розголошення, вилучення чи вилучення документів, пов'язаних зі здійсненням адвокатської діяльності (п. 4); дотримання засад рівності та змагальності (п. 5) захисту особистих прав адвокатів та членів їх сімей (п. 6); праві на забезпечення безпеки у кримінальному судочинстві (п. 7); обмежень щодо залучення до конфіденційного співробітництва (п. 8); забороні втручання у приватне спілкування адвоката з клієнтом (п. 9); забороні впливу на позицію адвоката щодо його правової позиції, висловлювань (п.п. 10, 11, 14, 15); обов'язку у разі застосування запобіжного заходу повідомляти про це відповідний орган адвокатського самоврядування (п. 12); особливого порядку повідомлення про підозру (п. 13); забороні ототожнення адвоката з клієнтом (п. 16); особливого порядку дисциплінарного провадження щодо адвоката (п. 17); особливого порядку проведення окремих слідчих дій та заходів забезпечення кримінального провадження. (ч.ч. 2 ст. 23).

Також, в ч. 3 ст. 23 вказаного Закону встановлено обов'язок органів державної влади, органів місцевого

самоврядування, їх посадових і службових осіб у відносинах з адвокатами зобов'язані дотримуватися вимог Конституції України та законів України, Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод 1950 року та протоколів до неї, згоду на обов'язковість яких надано Верховною Радою України, практики Європейського суду з прав людини [8].

Положеннями ч. 1 ст. 22 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» визначено зміст та поняття «адвокатської таємниці», до якої віднесено будь-яку інформацію, що стала відома адвокату, помічнику адвоката, стажисту адвоката, особі, яка перебуває у трудових відносинах з адвокатом, про клієнта, а також питання, з яких клієнт (особа, якій відмовлено в укладенні договору про надання правничої допомоги з передбачених цим Законом підстав) звертався до адвоката, адвокатського бюро, адвокатського об'єднання, зміст порад, консультацій, роз'яснень адвоката, складені ним документи, інформація, що зберігається на електронних носіях, та інші документи і відомості, одержані адвокатом під час здійснення адвокатської діяльності [7].

Пунктом 4 ч. 1 ст. 23 вказаного Закону також встановлено заборону проведення огляду, розголошення, вилучення чи вилучення документів, пов'язаних із здійсненням адвокатської діяльності.

Складові гарантій адвокатської діяльності також визначено і в КПК України: заборону захисникам без згоди підозрюваного, обвинуваченого не має права розголошувати відомості, які стали йому відомі у зв'язку з участю в кримінальному провадженні і становлять адвокатську або іншу охоронювану законом таємницю (ч. 3 ст. 47); заборону допиту як свідка захисника про обставини, які стали їм відомі у зв'язку з виконанням функцій представника чи захисника (п. 1 ч. 2 ст. 65); адвоката про відомості, які становлять адвокатську таємницю (п. 2 ч. 2 ст. 65); забороні втручання у приватне спілкування захисника з підозрюваним, обвинуваченим, засудженим та виправданим (п. ч. 5 ст. 258) забороні залучення адвоката до конфіденційного співробітництва, якщо таке співробітництво буде пов'язане з розкриттям конфіденційної інформації професійного характеру (ч. 2 ст. 275); особливого порядку кримінального провадження (п. 7 ч. 2 ст. 480, п. 1 ч. 1 ст. 481, п. 1 ч. 1 ст. 483) [9].

А в КК України встановлено відповідальність за втручання в діяльність захисника (ст. 397); за погрозу або насильство щодо захисника (ст. 398); умисне знищення або пошкодження майна захисника (ст. 399); посягання на життя захисника у зв'язку з діяльністю, пов'язаною з наданням правової допомоги (ст. 400).

Поряд з цим, дотримання гарантій адвокатської діяльності, і насамперед у сфері адвокатської таємниці, забезпечення балансу між інтересами захисту, адвокатів та сторони обвинувачення щодо використання інформації та документів, які містять таку таємницю, на даний час не лише залишається проблемним питанням, а й оцінюється з негативною динамікою на погіршення.

Наприклад, вилучення в адвоката мобільного телефону, інших технічних засобів та носіїв інформації, що вочевидь можуть містити інформацію, що належить до адвокатської таємниці, у тому числі і спілкування з клієнтами, підзахисними (підозрюваними, обвинуваченими, засудженими та виправданими) судами може не розглядатись як порушення гарантій адвокатської діяльності.

Наведемо низку тверджень судів у судових рішеннях, за результатами дослідження питання забезпечення гарантій адвокатської таємниці, що міститься в електронних технічних засобах.

Так, спростовуючи доводи захисту Апеляційна палата ВАКС зазначає, що «стороною захисту не надано жодних доказів зберігання у вилученому мобільному телефоні інформації, що є адвокатською таємницею, не зазначено

яка саме інформація, що міститься на вказаному мобільному телефоні є адвокатською таємницею та не вказано представництва чийх інтересів вона стосується, сам по собі статус адвоката не може свідчити про поширення гарантій адвокатської таємниці на все майно, яке перебуває у власності чи користування такої особи» [10].

Інші позиції цього ж органу: «Гарантії адвокатської діяльності в частині охорони адвокатської таємниці не поширюються на відомості про обставини вчинення кримінального правопорушення адвокатом чи за його участі» [11].

«Гарантії адвоката втрачаються у разі можливого вчинення ним кримінального правопорушення, зокрема, не у зв'язку з реалізацією ним функцій адвоката» [12].

«Адвокатська таємниця розповсюджується не на будь-яке спілкування між адвокатами, юристами щодо здійснення їх професійної діяльності, а лише на відомості, що безпосередньо стосуються обставин справи, в межах якої надається правова допомога на підставі відповідного договору» [13].

Також, цим же судом зроблено висновок щодо можливості дослідження технічних пристроїв, вилучених під час обшуку в адвоката: «оскільки дані, які містяться на вилучених технічних пристроях, можуть містити адвокатську таємницю, слідчий або прокурор можуть проводити огляд наявних на них даних виключно за участі представника ради адвокатів регіону з метою виокремлення відомостей, що становлять адвокатську таємницю та не містять обставин, що мають значення для досудового розслідування» [14].

В іншій справі, АП ВАКС зазначає, що «Заходи забезпечення захисту адвокатської таємниці, що вживаються слідчим суддею, хоча і є обґрунтованими, але вони недостатні. Тож сторона обвинувачення не може здійснювати огляд вилучених під час обшуку мобільних телефонів та планшету, а також скопійованої з них інформації, без участі підозрюваного» [15, 16].

Отже, на думку судової інстанції, інформація, що міститься в електронних пристроях адвоката (телефоні, ноутбуку, носіях інформації) може досліджуватися стороною обвинувачення.

Щобільше, протягом останніх років вища судова інстанція, ВАКС формують позицію, що докази одержані з порушення процедури можуть визнаватися допустимими, якщо захист не доведе, що під час проведення слідчих чи процесуальних дій відбулось «істотне порушення» прав і свобод людини.

Так, у постанові ВС у справі №455/844/16-к від 17 жовтня 2023 року, суд зазначив: «Вирішуючи на підставі ч. 1 ст. 87 КПК питання щодо допустимості доказу, який отриманий з істотним порушенням фундаментальних прав чи свобод людини, суд має обґрунтувати, яке саме фундаментальне право чи свобода особи були порушені, в чому саме полягає істотність такого порушення тою мірою, що обумовлює недопустимість доказу, та за відповідності ситуації переліку критеріїв, наведених в ч. 2 ст. 87 КПК, послатись на конкретний пункт цієї норми».

Аналіз практики ВС та ВАКС, в судових рішеннях, аргументації суду щодо спростування тверджень захисту про істотні порушення процедури збору доказів, невідповідність фіксації вимогам КПК України, «безжалюбно» відкидаються з посиланням на інтереси кримінального судочинства, суспільства і необхідністю боротьби зі злочинністю.

Поряд з цим, в ст. 8 Європейської конвенції передбачено дві ключових засади, що стосуються втручання в приватне життя та спілкування: «Кожен має право на повагу до свого приватного і сімейного життя, житла і кореспонденції».

Органи державної влади не можуть втручатися у здійснення цього права, за винятком випадків, коли це перед-

бачено законом і є необхідним у демократичному суспільстві в інтересах національної безпеки, громадської безпеки чи економічного добробуту країни, для запобігання заворушенням чи злочинам, для захисту здоров'я чи моралі або для захисту прав і свобод інших осіб»

Отже, з урахуванням практики ЄСПЛ, в якій виділено такі основні вимоги, дотримання яких надає можливість говорити що доказ є допустимим, якщо він одержаний: 1) «відповідно до закону» – тобто з дотриманням процесуальних норм (за наявності підстав, уповноваженою особою, у передбачений законом спосіб); 2) бути пов'язаним із захистом не будь-яких, а важливих суспільних відносин (Зубков та інші, згадане вище, § 129, та Аванесян проти Росії, № 41152/06, § 29, 18 вересня 2014 р., § 133; Родіонов, § 185; і Поточка та Адамчо, §§ 72-79); 3) бути «необхідним», тобто за умов досягнення балансу інтересів між правами і свободами людини та інтересами держави/кримінального судочинства (Роман Захаров, §§ 227-30).

При цьому, хоча стаття 8 Конвенції захищає конфіденційність усієї кореспонденції між особами, вона передбачає «поширений захист» обміну між адвокатами та їхніми клієнтами (Мішо проти Франції, № 12323/11, § 118; R.E проти Сполученого Королівства, № 62498/11, 27 жовтня 2015 р.; і Дудченко проти Росії, № 37717/05, 7 листопада 2017 р.), привілейований статус надається будь-якому листуванню та обміну повідомленнями між адвокатом та його або її клієнтом, незалежно від їх мети (див., зокрема, *Servulo & Associados – Sociedade de Advogados, RL та інші проти Португалії*, № 27013/10, § 77, 3 вересня 2015 року, та Бершеда і Риболовлев проти Монако, № 36559/19, § 74, 6 червня 2024 р.).

Навіть якщо розмови між адвокатами та їхніми клієнтами не стосуються (виходять за межі) юридичної консультації, вони все одно мають право на такий посиленний захист (Мішо, згадане вище, § 117; Лоран проти Франції, № 28798/13, § 47, 24 травня 2018; і Василь Василев, згадане вище, § 90).

Отже, будь-який доступ до інформації, що підпадає під ознаки «адвокатської таємниці» за відсутності відповідної згоди адвоката та його клієнта буде суперечити вищезазначеним гарантіям Європейської конвенції.

Поряд з втручанням в спілкування адвоката з клієнтом, науковці та органи адвокатського самоврядування визначають також низку й інших проблемних питань:

- перешкодження адвокатській діяльності шляхом виклику адвоката Територіального центру комплектації та соціальної підтримки (далі – ТЦК та СП), його примусова мобілізація;
 - вимоги до адвоката про розкриття адвокатської таємниці з погрозами вилучення усіх технічних засобів адвоката під час обшуку, що унеможливить подальше надання ним правничої допомоги;
 - ототожнення адвоката з клієнтом, особливо у провадженнях про злочини проти основ національної безпеки та з політичним забарвленням;
 - забороні адвокату здійснювати фіксацію слідчих дій власними технічними засобами, вилучення технічних засобів адвоката;
 - перешкодження адвокату в участі в обшуку, особливо розпочатому за відсутності дозволу слідчого судді, як невідкладного;
 - неможливості надання правничої допомоги у комендантську годину через заборону пересування, обмеження кількості адвокатів, які мають відповідні перепустки та відмова у бронюванні адвокатів від призову;
 - погрози життю та здоров'ю адвоката, його близьким, знищення майна, примусової мобілізації, а також притягнення його до кримінальної відповідальності шляхом «включення» до складу групи осіб, яких він захищає [17].
- З метою забезпечення верховенства права, доступу до правосуддя та захисту прав людини і основополож-

них свобод, подолання загроз незалежній адвокатській діяльності, що можуть виражатися в нападах, погрозах, переслідуваннях, залякуваннях, неправомірних перешкоджаннях та втручаннях, 12 березня 2025 року Радою Європи ухвалено Конвенцію про захист професії адвоката, серед заходів захисту передбачено зокрема передбачено обов'язок країн учасниць забезпечити оперативне та ефективне розслідування фактів затримання адвоката та перешкоджання адвокатській діяльності, підризу незалежності та самоврядності адвокатських організацій [18].

Висновки. Довіра до професійної діяльності адвоката, можливість якісного, своєчасного та ефективного захисту або надання іншої правничої допомоги, реальне, а не декларативне забезпечення прав і свобод учасників кримінального провадження, можливе за умови неухильного дотримання засад конфіденційності, заборони втручання у спілкування адвоката з клієнтом, вилучення технічних засобів, інших носіїв інформації, що віднесена до адвокатської таємниці є ключовими умовами справедливості правосуддя.

Законодавство України попри наявність значної кількості декларативних норм, спрямованих на забезпечення гарантій адвокатської діяльності, є неоднозначним, супер-

ечливим і допускає можливість істотного звуження запроваджених гарантій в інтересах сторони обвинувачення, у тому числі і втручання у приватне спілкування з клієнтами та доступ до матеріалів, що містять адвокатську таємницю та використання таких відомостей в кримінальному судочинстві.

В умовах воєнного стану гарантії адвокатської діяльності необхідно доповнити заходами, що унеможливають зловживання адміністративними засобами, спрямованими на обмеження пересування адвоката в комендантську годину для участі у слідчих та інших процесуальних діях, використання ТЦК та СП як засобів тиску на адвоката за його процесуальну позицію у справі.

За ототожнення адвоката з клієнтом, особливо коли це стосується публічних діячів або з використанням засобів масової інформації, доцільно запровадити адміністративну відповідальність.

Надати адвокатам право під час проведення слідчих (розшукових), а також інших процесуальних дій, в яких він бере участь використовувати власні технічні засоби фіксації та встановити заборону на їх вилучення чи вилучення носія інформації, на який зафіксовано перебіг таких дій.

ЛІТЕРАТУРА

1. Конвенція Ради Європи про захист професії адвоката від 12 березня 2025 року, Європейський комітет з правового співробітництва (CDCJ). URL: <https://unba.org.ua/news/10046-konvenciya-radi-evropi-pro-zahist-profesii-advokata-tekst-ukrains-koyu.html>
2. Комітет захисту гарантій адвокатської діяльності Ради адвокатів Київської області. URL: <https://radako.com.ua/pro-komitet-zahistu-garantiy-advokatskoyi-diyalnosti/>
3. Дотримання гарантій адвокатської діяльності в країні в умовах воєнного стану: проблеми та шляхи їх вирішення. *Електронне наукове видання «Аналітично-порівняльне правознавство»*. Випуск № 02, 2025. С. 11177. URL: <https://app-journal.in.ua/wp-content/uploads/2025/04/169.pdf>
4. Заборовський В.В. Конфіденційне спілкування адвоката зі своїм клієнтом як гарантія здійснення адвокатської діяльності *Науковий вісник Ужгородського Національного Університету*. Серія ПРАВО. Випуск № 66, 2021. С. 244. URL: <https://visnyk-juris-uzhnu.com/wp-content/uploads/2021/11/43.pdf>
5. Коваль О.А. УДК 342.951:347.965 (477) Дисертація Адміністративно-правове забезпечення реформи адвокатури України. *Київський національний університет технологій та дизайну*. 2023. С. 202. URL: https://knutd.edu.ua/files/science/razovi-vcheni-rady/dis_Koval.pdf
6. Конституція України : Закон України від 28 червня 1996 р. № 254к/96-ВР / *Верховна Рада України. Відомості Верховної Ради України* (ВВР), 1996, № 30, ст. 141. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254k/96-vr#Text>
7. Закон України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» : Закон України від 5 липня 2012 року № 5076-VI / *Верховна Рада України. Відомості Верховної Ради України* (ВВР), 2013, № 27, ст.282. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17?find=1&text=адвокат#w1_10
8. Європейська конвенція з прав людини : Закон України 17 липня 1997 року №475/97-ВР / *Верховна Рада України. Відомості Верховної Ради України* (ВВР), 1997, № 40, ст.263. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004#Text
9. Кримінальний процесуальний кодекс України : Закон України від 05 квітня 2001 р. № 2341-III / *Верховна Рада України. Відомості Верховної Ради України* (ВВР), 2001, № 25-26, ст.131. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17?find=1&text=адвокат#w1_10
10. ухвали АП ВАКС від 29.10.2019 у справі № 760/20310/19, від 30.09.2022 у справі № 991/3390/22 та від 07.02.2023 у справі № 991/6668/22, від 12.07.2023 у справі № 991/4431/23.
11. ухвала АП ВАКС від 04.03.2020 у справі № 991/1260/20 та від 04.05.2023 у справі № 991/1755/23.
12. ухвала АП ВАКС від 09.07.2020 у справі № 991/4861/20 та від 03.06.2021 у справі № 991/2446/21.
13. хвала АП ВАКС від 07.06.2023 у справі № 991/4338/23.
14. ухвала слідчого судді ВАКС від 10.06.2024 № 991/4899/24.
15. ухвала АП ВАКС від 10.07.2024 № 991/4899/24.
16. Обшук у адвоката і гарантії діяльності: про висновки АП ВАКС, які варто знати. URL: <https://radako.com.ua/obshuk-u-advokata-i-garantiyi-diyalnosti-8-vysnovkiv-ap-vaks-yaki-var-to-znaty/>
17. Дотримання гарантій адвокатської діяльності в країні в умовах воєнного стану: проблеми та шляхи їх вирішення. Електронне наукове видання «Аналітично-порівняльне правознавство» № 02, 2025 арк. 11177. URL: <https://app-journal.in.ua/wp-content/uploads/2025/04/169.pdf>
18. Конвенцію про захист професії адвоката. 11-12 березня 2025 року, Європейський комітет з правового співробітництва (CDCJ). URL: https://unba.org.ua/assets/uploads/publications/1522_final.pdf